ΠΕΡΙ ΤΑΣ ΛΙΤΑΣ ΤΟΥ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ ΑΚ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΟΥ

論法利賽人與稅吏之祈禱

Ενα Νεμετον Σογδιον εν Γαλατικᾳ ακ εν Σινικᾳ Γραμματᾳ

迦拉太語及中文撰寫之神學學術論文

Εξηγησις τᾳ Παραβολᾳ — Λουκας 18:9–14

路加福音十八章**9–14**節之釋義

- Frank Leo 劉宗唐 משה הלוי *Φραγκίσκος Μωυσῆς Λευίτάκης*
משה לוין (לעווין)

I. ΑΡΕΟΥΕΔΙΟΝ — 序論

Γαλατικα:

Εν τᾳ Ευαγγελιᾳ κατα Λουκαν (18:9–14), ο Τιγερνος Ιησους Χριστος λεγει παραβολαν αμβι δουο γδονιους — ενον Φαρισαιον ακ ενον τελωνον — κινι ουε-ατεντ ατι τον νεμετον ακ λιτος-δαμον ινα λιτον εμι-βεραντ ατι τον Δειουον. Ο Φαρισαιος σταται ακ γαρει εν ουχελᾳ μαρᾳ: "Δειουε, γρατιας τεβι αγω ολλα νε εντι μι οσε οι αλλοι γδονιοι." Αλλα ο τελωνος, στατος ιτου, νε δρινγει κεχτ σε οχτους ατι τον νεμον, ακ βουει σε βρουστον ακ λεγει: "Δειουε, κομ-πατιρε μοι, πεκκατορι."

Ιησους δε-κλαραει ολλα ο τελωνος, νε ο Φαρισαιος, ατε-ιει ατι σε δομον κομ-δαμνατος ρακ τον Δειουον. Σε παραβολα δε-μονστραει εναν ουιροτατα νεμεταν: εστι ρειδιον αρε

κιν-κε γαριο "Μολαμος τον Δειουον!" ακ "Γρατιας τᾳ Δειουᾳ!" εν ουχελᾳ μαρᾳ, αλλα μονον ο γδονιος κινος λιτου αμβι-γνιει σε αυτον ινα βι πεκκατωρ — μονον σε γδονιος δυνατι λιταν ουεραμαν εμι-βεριο ακ ουεραμαν νεμετον ουελατον δαιο.

中文：

在路加福音（18:9–14）中，主耶穌基督講了一個關於兩人的比喻——一個法利賽人和一個稅吏——他們上到聖殿向神禱告。法利賽人站著，以大聲說：「神啊，我感謝你，我不像其他人那樣。」然而稅吏站在遠處，不敢抬頭望天，捶著胸說：「神啊，開恩可憐我這個罪人。」

耶穌宣告，是稅吏——而非法利賽人——回家時在神面前被稱為義。這個比喻揭示了一個神聖的真理：任何人都容易大聲喊出「讚美神！」和「感謝神！」，但唯有那真正承認自己是罪人的人——唯有此人——才能獻上真正的禱告，才能呈獻真正神聖的敬拜。

II. ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΒΟΛΑΣ — 比喻之釋義

α. Ο Φαρισαιος — 法利賽人
Γαλατικα:

Ρατιμαμος τον Φαρισαιον. Σε λιτα αυτου νε εστι λιτα — εστι αυτο-μολατιον. Αυγουστινος ο Νεμετος εν σε Σερμονᾳ LXV (Sermo 65) λεγει: "Ατε-ιει ινα λιτον εμι-βεριτ — νε εχει μενμαν ινα λιτον εμι-βεριτ ατι τον Δειουον, αλλα ινα αυτον μολατ." Ο Φαρισαιος λεγει "Γρατιας τεβι αγω, Δειουε" — αλλα σε γρατιαι εντι μορεν αυτο-εξαλτατιον. Σε εστι γδονιος κινος σε πριγαμα αυτου ρεδδει ουεπα, νε λιταν: σε ουεποι αυτου εντι αμβι σε αυτον, νε αμβι τον Δειουον.

Ρατιμαμος πεκαρε σε Φαρισαιος δε-μονστραει τον πεκκατον μαρον τε υπερβιᾳ. Ο Φαρισαιος λεγει: "Νε εντι μι οσε οι αλλοι γδονιοι — λατρονες, αδικοι, μοιχοι — ουο καν οσε σε τελωνος" (Λουκας 18:11). Εν σε γουτοι, σε Φαρισαιος κατα-δαμναει κινκιν αλλον ινα σε αυτον εξαλτετ. Ιωαννης ο Χρυσοστομος λεγει: "Οσε ναυις κα, ιτι κινι ουε-ατει δια

ιλλας τεμπεστας, δεινδε εν τᾳ αυτᾳ ορᾳ τε ανον — σε Φαρισαιος ναυι-φραγιον γνιει εν τᾳ σε νεστιᾳ ακ τᾳ σε δεκατᾳ δια σε υπερβιαν σε γλοσσᾳ αυτου."

中文：

讓我們審視法利賽人。他的禱告並非禱告——而是自我讚美。聖奧古斯丁在其第六十五篇講道中說：「他上去是為了禱告——但他的心意不是向神禱告，而是讚美自己。」法利賽人說「神啊，我感謝你」——但此等感謝不過是自我抬舉。此乃一個將其驕傲化作言辭的人，而非禱告：他的話語是關於他自己的，而非關於神的。

讓我們審視法利賽人如何展現了驕傲的大罪。法利賽人說：「我不像別人——勒索者、不義者、姦淫者——甚至不像這個稅吏」（路加福音18:11）。在此等言語中，法利賽人定罪他人以抬高自己。聖約翰·金口在其講道中說：「正如一艘船歷經無數風浪而安然無恙，卻在港口沉沒一般——法利賽人雖有禁食和十一奉獻之行，卻因其舌頭的驕傲而在港口遭遇了船難。」

β. Ο Τελωνος — 稅吏
Γαλατικα:

Νουνκε ρατιμαμος τον τελωνον. Σε γδονιος στατει "ιτου" — νε προ-χωρει ατι τον νεμετον τοπον. Νε δρινγει κεχτ σε οχτους ατι τον νεμον. Βουει σε βρουστον. Σε εντι σημαντρα τε κριδιᾳ βρισσιτᾳ — ο κριδιον αυτου εστι κομ-βρισσιτος ακ κομ-βρουστος. Ακ σε μονα ουεπα αυτου εστι: "Δειουε, κομ-πατιρε μοι, πεκκατορι" (Λουκας 18:13).

Σε εστι ο μοδελος τε ουεραμᾳ λιτᾳ. Νε γαρει πεκαρε νεμετος εστι. Νε εξ-αριθμει σε αρεται αυτου. Νε κομπαραει σε αυτον ατι αλλοις. Σιμπλαι αμβι-γνιει ολλα εστι πεκκατωρ ακ γεδιει κομ-πασσιον εκ τᾳ Δειουᾳ. Αυγουστινος λεγει: "Στατει ιτου — αλλα λιτου εστι εγγυς τᾳ Δειουᾳ. Σε συνειδησις αυτου κριδιου τενει σε ιτου, αλλα σε ευσεβεια φερει σε εγγυς."

Πετρος ο τε Δαμασκου, Νεμετος Πατηρ, λεγει: "Καν μετανοια εστι νιμις αρε τεβι, ακ πεκκες εκ αβιτᾳ κανπε νε ουελις, δε-μονστρα υμιλιτατα οσε ο τελωνος — σε εστι λωρ ινα σαλουτιον τε τεβι αμβι-γνιετ."

中文：

現在讓我們審視稅吏。此人站在「遠處」——他不走近聖所。他不敢抬眼望天。他捶著胸。這些都是心靈破碎的標記——他的心是被壓碎的、被擊打的。而他唯一的話語是：「神啊，開恩可憐我這個罪人」（路加福音18:13）。

這才是真正禱告的典範。他不因自己神聖而高喊。他不列舉自己的美德。他不將自己與他人比較。他只是承認自己是罪人，並懇求神的憐憫。奧古斯丁說：「他站在遠處——然而實際上他離神更近。他的良心使他退後，但他的敬虔使他靠近。」

大馬色的聖彼得，教父之一，說道：「若悔改對你而言太過沉重，你即使不願意也因習慣而犯罪，那就展現如稅吏般的謙卑——這就足以確保你的救恩了。」

III. Ο ΤΙΓΕΡΝΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΕΙ: ΝΕ ΛΙΤΑΜΟΣ ΕΝ ΥΧΕΛΑΙ ΟΣΕ ΟΙ ΥΠΟΚΡΙΤΑΙ — 主耶穌教導：不可如假冒為善者般大聲禱告

Γαλατικα:

Ο Τιγερνος Ιησους Χριστος, εν τᾳ Ευαγγελιᾳ κατα Ματθαιον (6:5–8), διδασκει κλαρε:

"Ακ κανπε λιτον εμι-βερετε, νε βιετε οσε οι υποκριται, ολλα κανταντι λιταν εμι-βεριο σταντες εν ταις συναγωγαις ακ εν ταις γονιαις των οδων ινα βιανοι βιαντ υπο τοις γδονιοις. Αμην λεγω υμιν, εχοντι τον μισθον αυτων. Αλλα τυ, κανπε λιτον εμι-βερις, ατε-ι ατι τον κελλαν τε τεβι, κλουδε τον οστιον, ακ εμι-βερε λιταν ατι τον Πατραν τε τεβι κινος εστι εν κρυπτᾳ. Ακ κανπε λιτον εμι-βερετε, νε βαττολογετε οσε οι εθνικοι, ολλα οιοντε ολλα εν τᾳ πολυ-γλοσσιᾳ αυτων εξ-αυδιανοι βιαντ." (Ματθαιος 6:5–7)

Σε διδασκαλια εστι κλαρα: ο Τιγερνος νε γεδιει λιταν εν ουχελαις ουεποις αρε τα δε-μονστρατιονα τοις γδονιοις. Λιτα ουεραμα εστι εν κρυπτᾳ, εν τᾳ υμιλιτατᾳ, ακ εν τᾳ βρισσιτᾳ τε κριδιου. Οι εθνικοι βαττολογεοντι — αδ-ουσεντι ιλλας ουεπας κεναν οσε δεβιταν ατι τον Δειουον. Αλλα ο Πατηρ γνιει τα ανεδαι σνιων αντε ολλα γεδιαμος.

中文：

主耶穌基督在馬太福音（6:5–8）中明確教導：

「你們禱告的時候，不可像那假冒為善的人，愛站在會堂裡和十字路口上禱告，故意叫人看見。我實在告訴你們，他們已經得了他們的賞賜。你禱告的時候，要進你的內屋，關上門，禱告你在暗中的父。你們禱告，不可像外邦人，用許多重複話，他們以為話多了必蒙垂聽。」（馬太福音6:5–7）

此教導是清晰的：主不要我們以大聲的言語作為向人炫耀的禱告。真正的禱告是在隱密處的，在謙卑中的，在心靈破碎中的。外邦人用許多重複話——他們將空洞的言辭如同債務般堆在神面前。但天父在我們開口祈求之前，就已知道我們的需要。

IV. Ο ΤΙΓΕΡΝΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΚΕΛΕΥΕΙ: ΜΕΤΑ-ΝΟΙΑΤΕ — 主耶穌命令：你們要悔改

Γαλατικα:

Ο Τιγερνος Ιησους νε μονον διδασκει αμβι τᾳ υμιλιτατᾳ — σε κελευει μετανοιαν. Σε εστι νε αρεσμα — σε εστι κελευσμα.

Εν τᾳ Ευαγγελιᾳ κατα Μαρκον (1:15), Ιησους λεγει: "Πε-πληρωται ο κιρος ακ εγγυς εστι η Βασιλεια τε τον Δειουον. Μετα-νοιατε ακ πιστευατε εν τᾳ Ευαγγελιᾳ." Σε εντι τα πρωτα ουεποι τε σε κηρυγματι αυτου — μετα-νοια εντι πρωτα, αντε ολλα.

Εν τᾳ Πραξει των Αποστολων (2:38), Πετρος ο Αποστολος κελευει: "Μετα-νοιατε ακ βαπτιστετε εκαστος υμων εν τᾳ ονοματι Ιησου Χριστου ατι αφεσιν τε υμων πεκκατων."

Εν τᾳ Δευτερᾳ Επιστολᾳ ατι τους Κορινθιους (7:10), Παυλος λεγει: "Σε δειουα τριστιτα φερει μετα-νοιαν κα δουκει ατι σαλουτιον ακ νε ρεπενσιον — αλλα σε κοσμικα τριστιτα φερει μαρουον."

Ακ ο προφητης Ιωηλ (2:12–13) γαρει εξ τᾳ ουεπᾳ τε τον Δειουον: "Αμβι-ουερτετε ατι μοι εν ολλᾳ κριδιᾳ υμων, εν νεστιᾳ, εν δαγρᾳ, ακ εν γαλαρᾳ. Βρισσατε υμων κριδιον ακ νε υμων ουεστιας."

Σε εντι τα ουεποι τε μαρᾳ αρρᾳ: βρισσατε υμων κριδιον — νε υμων ουεστιας. Ο Δειουος νε ρατιμαει ταν εξτερναν δε-μονστρατιονα — σε ρατιμαει τον κριδιον εν τᾳ ουιρᾳ αυτου.

中文：

主耶穌不僅教導謙卑——祂命令悔改。這不是建議——這是命令。

在馬可福音（1:15）中，耶穌說：「日期滿了，神的國近了。你們當悔改，信福音。」這是祂傳道的第一句話——悔改在一切之先。

在使徒行傳（2:38）中，使徒彼得命令：「你們各人要悔改，奉耶穌基督的名受洗，叫你們的罪得赦。」

在哥林多後書（7:10）中，保羅說：「因為依著神的意思憂愁，就生出沒有後悔的懊悔來，以致得救；但世俗的憂愁是叫人死。」

而先知約珥（2:12–13）以神的話語呼喊：「你們應當全心歸向我，禁食、哭泣、悲哀。你們要撕裂心腸，不撕裂衣服。」

這是極其重大的話語：撕裂你們的心腸——不是你們的衣服。神不看重外在的表演——祂鑒察心靈的真實。

V. ΚΡΙΔΙΟΝ ΒΡΙΣΣΙΤΟΝ — Η ΟΥΕΡΑ ΘΥΣΙΑ — 破碎之心——真正的祭

Γαλατικα:

Εν τοις Ψαλμοις (51:17), Δαυιδ ο βασιλευς λεγει:

"Αι θυσιαι τε τον Δειουον εντι ανιματ βρισσιτα — κριδιον βρισσιτον ακ κομ-βρουστον, ω Δειουε, νε κατα-γνωσεις."

Σε εστι τον κεντρον τε ολλᾳ νεμετᾳ ουελατᾳ. Σε θυσια κα ο Δειουος γεδιει νε εστι αυρον, νε εστι αργαντον, νε εστι ανιμαλις αρε τον αλταρον — σε εστι κριδιον βρισσιτον, κριδιον κα αμβι-γνιει σε αυτον ινα βι πεκκατωρ ακ κα αμβι-ουερτει ατι τον Δειουον εν μετα-νοιᾳ.

Ο προφητης Ησαΐας (1:11–17) λεγει εξ τᾳ ουεπᾳ τε τον Δειουον:

"Τι μοι τα πληθη τε υμων θυσιων; Πληρης ειμι ολο-καυτων. Κανπε εξ-τενδετε υμων λαμας, κρυπτω με οχτους μου εξ υμων. Κανπε πολυ-λιτον εμι-βερετε, νε εξ-αυδιω. Λουατε, κατηαρατε υμων αυτους — πεδε-σταατε ινα δρουγγον γνιατε, γεδιατε τον δαμνον."

Σε εντι ουεποι τε μαρᾳ αρρᾳ. Ο Δειουος ρεφουσαει ουελαταν κα εστι σινε μετα-νοιᾳ. Ο Δειουος ρεφουσαει λιτας κα εντι σιμπλαι ουεποι κεναι. Σινε κριδιᾳ βρισσιτᾳ, ολλα "ουελατα" εστι βλασφαμια.

中文：

在詩篇（51:17）中，大衛王說：

「神所要的祭就是憂傷的靈；神啊，憂傷痛悔的心，你必不輕看。」

這是一切神聖敬拜的核心。神所要的祭不是金子，不是銀子，不是壇上的牲畜——而是破碎的心，一顆承認自己是罪人並在悔改中轉向神的心。

先知以賽亞（1:11–17）以神的話語說：

「你們所獻的許多祭物與我何益呢？我已經飽了。你們舉手禱告，我必遮眼不看；你們多多地祈禱，我也不聽。你們要洗濯、自潔——止住作惡，學習行善。」

這是極其重大的話語。神拒絕沒有悔改的敬拜。神拒絕僅為空洞言辭的禱告。沒有破碎的心，一切「敬拜」都是褻瀆。

VI. ΑΒΟΥΣΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΑΙΣ ΟΥΕΛΑΤΑΙΣ ΣΕΝΤΟΙΣ — 當今新教敬拜中之誤用

Γαλατικα:

Νουνκε αμβι-ρατιμαμος τας Προτεσταντικας ουελατας σεντας ακ τον τρεσσον αυτων. Ουεδμαιμι πεκαρε ιλλαι ουελαται εντι πληρεις τε γδονιοις κινοι γαρεντι εν ουχελαις μαραις:

"Μολαμος τον Τιγερνον! Αλληλουια! Γρατιας τᾳ Δειουᾳ! Αμην! Αμην!"

Σε ουεποι εξ-γαρεντε συν-κινι εν τᾳ δαμᾳ τε ουελατᾳ. Ο πασταρης γαρει: "Λεγετε Αμην!" Ακ η δαμα γαρει "Αμην!" — οσε εν τᾳ κομ-λουδᾳ τε πεδε-λοφᾳ, νε οσε εν τᾳ παρουσιᾳ τε τον Δειουον Ουεραμον. Αι λιται αυτων εντι σεμπερ γεδιαι, σεμπερ κελευσαι τᾳ Δειουᾳ τουτο-ν-εκεινο: "Δειουε, δα μοι σε! Δειουε, δα μοι εκεινο! Ευλογησον μοι ματον! Ευλογησον μοι αργαντον!"

Αλλα ρατιμαμος: πεσοι εκ σε γδονιοις λιτου εν ταις κριδιοις αυτων αμβι-γνιοντι ινα βιαντ πεκκατορες; Πεσοι ουερε εν υμιλιτατᾳ σταντι ρακ τον Δειουον? Πεσοι βουοντι ταν βρουσταν αυτων οσε ο τελωνος?

Αντι σε, ουεδμαιμι σε: ολλοι εντι "γαυδιοι" — ολλοι εντι "γαριοντες" ακ "δανσαντες" ακ "μολαντες." Αλλα πωι κινος εστι σε? Σε νε εστι ο μοδελος τε Ιησου. Ιησους νε διδασκει "γαυδιον" σινε μετα-νοιᾳ. Ο Τιγερνος διδασκει ινα πρωταν μετα-νοιαμος, ακ δεινδε σε γαυδιον αληθινον αττα.

Καντπε δαμα ολλα τε γδονιων "μολαει" τον Δειουον εν ουχελαις ουεποις αλλα νε εχει κριδια μετα-νοιας — σε νε εστι ουελατα — σε εστι βλασφαμια. Οσε ο Φαρισαιος ο κα στατει εν τᾳ νεμετᾳ δαμᾳ ακ γαριει αμβι σε αυτον — ουτος εντι πολλοι γδονιοι εν ταις εκκλησιαις σεντοις, κινοι "μολαοντι" αλλα νε μετα-νοιαοντι.

Ανα-μιμνησκαμος τα ουεπα τε Ησαΐου: ο Δειουος κρυπτει σε οχτους αυτου εκ τοις λιτοις κα εντι σινε κριδιᾳ βρισσιτᾳ. "Καντπε πολυ-λιτον εμι-βερετε, νε εξ-αυδιω" (Ησαΐας 1:15).

中文：

現在讓我們審視當今新教的敬拜及其病症。我們看到許多敬拜充斥著大聲呼喊的人們：

「讚美主！哈利路亞！感謝神！阿們！阿們！」

這些話語在敬拜的會堂中一同被呼喊。牧師喊道：「說阿們！」而會眾便喊出「阿們！」——彷彿在足球比賽的歡呼中，而非在至高之神的面前。他們的禱告總是向神索求這個要那個：「神啊，給我這個！神啊，給我那個！祝福我的財產！祝福我的錢財！」

但讓我們審問：在這些人當中，有多少人在他們心裡真正承認自己是罪人？有多少人真正以謙卑站在神面前？有多少人像稅吏一樣捶著胸？

相反，我們所見的是：所有人都是「喜樂的」——所有人都在「喊叫」、「跳舞」和「讚美」。但這是什麼？這不是耶穌的典範。耶穌沒有教導不帶悔改的「喜樂」。主教導我們先要悔改，然後真正的喜樂才會隨之而來。

當一整群會眾以大聲的言語「讚美」神，卻沒有悔改的心——那就不是敬拜——那是褻瀆。正如那法利賽人站在聖殿中高喊自己的功績——如今許多教會中的人也是如此，他們在「讚美」卻不悔改。

讓我們記住以賽亞的話語：神從那些沒有破碎之心的禱告中掩面。「你們多多地祈禱，我也不聽」（以賽亞書1:15）。

VII. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΑΚ ΤΩΝ ΝΕΜΕΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ — 使徒與教父們的見證

Γαλατικα:

Αι μαρτυριαι των Αποστολων ακ των Νεμετων Πατερων εντι κλαραι ακ εν-ουνᾳ αμβι σε δοκτριναν:

Ιωαννης ο Χρυσοστομος λεγει αμβι τᾳ παραβολᾳ: "Η υπερβια δυνατι κατα-τραιο κανπε εκ ταις νεμαις αυτοις τον γδονιον κινος νε αν-οιτει, ακ η υμιλιτατ δυνατι εξ-τραιο εκ τᾳ αβυσσᾳ τε πεκκατων τον γδονιον κινος γνιει μετα-νοιαν." Σε Χρυσοστομος αμβι-ρατιμαει ολλα ο Φαρισαιος, κανπε εν νεστιαις ακ δεκαταις, εχαει ταν αρραν μητεραν τε ολλων δρουγγων — ταν κεναν γλοριαν ακ υπερβιαν.

Αυγουστινος λεγει εν σε Σερμονᾳ LXV: "Ρατιμα σε — λιτον ατε-ιει ινα εμι-βεριτ — νε εχει μενμαν ινα λιτον εμι-βεριτ ατι τον Δειουον, αλλα ινα αυτον μολατ. Ακ νε μονον νε λιτον εμι-βερει ατι τον Δειουον — αλλα αυτολαυδαει σε αυτον. Πλεον ετι — καταφρονει τον κινον λιτον εμι-βερει. Αλλα ο τελωνος στατει ιτου — αλλα ο Τιγερνος ρατιμαει σε εγγυς. Ολλα ο Τιγερνος εστι υχελος, ρατιμαει τα υμιλα — τα υχελα γνιει ιτου."

Αμμα Συγκλητικη λεγει: "Μιμησατε τον τελωνον ακ νε κατα-δαμνατοι βιετε μετα τον Φαρισαιον. Εκ-λεξατε ταν πραυτατα Μωσεος ακ ευρετε υμων κριδιον, κον εστι πετρα, κομ-μουτατον ατι φονταν ουδεσκου."

Αββας Αμμωνας λεγει: "Σεδε εν τᾳ κελλᾳ τε τεβι ακ εδε ολιγον κινκε διον, ακ τενε τον γουτον τε τον τελωνον σεμπερ εν τᾳ κριδιᾳ τε τεβι, ακ δυνασαι σλανιτος βιο."

Ιωαννης ο Κλιμαξ, κιτατος υπο τον Πρεσβυτερον Αμβροσιον τε Οπτινα, λεγει εκ τοις ουεποις τε Δαυιδ: "Νε νεστιον εκαμον, νε ουιγιλιον εκαμον, νε εν γαμᾳ νουδᾳ κοισσον εκαμον — αλλα εμ-αυτον υμιλιον εκαμον, ακ ο Τιγερνος σλανιει μοι."

中文：

使徒與教父們的見證是清晰且一致的：

聖約翰·金口論此比喻說：「驕傲能將不警醒的人從天堂拋下，而謙卑能將懂得清醒自守的人從罪孽的深淵中舉起。」金口進一步指出，法利賽人儘管有禁食和十一奉獻，卻懷有一切惡行之母——虛榮與驕傲。

聖奧古斯丁在其第六十五篇講道中說：「看看——他上去是為了禱告——他的心意不是向神禱告，而是讚美自己。他不僅不向神禱告——他還自我誇讚。甚者——他蔑視那真正在禱告的人。但稅吏站在遠處——然而主看他為近。因為主雖然至高，祂看顧卑微的人——但至高之人，祂從遠處就認識了。」

沙漠教母辛克利蒂基說：「效法稅吏，你就不會與法利賽人一同被定罪。選擇摩西的溫柔，你會發現你的心——那原本是磐石的——被轉化為泉水之源。」

修院長阿摩納斯說：「坐在你的房間裡，每天少吃一些，常常將稅吏的話語存在心中，你便能得救。」

聖約翰·天梯，由曠野長老奧普提納的安博引述，以大衛的話語說：「我沒有禁食，我沒有守夜，我沒有睡在硬地上——但我謙卑自己，主就拯救了我。」

VIII. ΚΡΟΝΣΤΑΤ ΑΚ Η ΟΥΕΡΑ ΛΙΤΑ — 喀琅施塔得與真正的禱告

Γαλατικα:

Ιωαννης ο Νεμετος τε Κρονστατ λεγει ουεπα κα δληγει ολλαν υπερβιαν εν λιτᾳ:

"Κανπε ο δαμνος μενμα τε αριθμιο κιν-κε τε ταις αραταις τε τεβι αττα εν τον κεννον τε τεβι, αμπε-κορριγε σε πεκκατον ακ αντι-αριθμε τα πεκκατα τε τεβι, τας κεχτ-εσσας ακ αν-αριθματας οφφενσας ατι τον Ολλο-Κομ-Πατιρεντα ακ Δαμνον Τιγερνον. Ακ ευρεσεις

ολλα ο αριθμος αυτων εστι οσε αμμος τε μαρᾳ, ακ αι αραται τε τεβι εν κομ-παρατιονᾳ εντι ινα νεχτα."

Σε εστι ο αντι-ουενενον ατι τᾳ "μολατιονᾳ" τε ταις Προτεσταντικαις δαμαις σεντοις. Αντι μολαιο σε αυτον, αριθμε τα πεκκατα τε τεβι. Αντι γαριο "Αλληλουια" αρε τον τιχᾳ τε τεβι, γαρε "Κομ-πατιρε μοι, πεκκατορι."

中文：

喀琅施塔得的聖約翰說了一句能粉碎一切禱告中之驕傲的話：

「當那愚蠢的念頭——想要數算你的善行——進入你的腦中時，立即糾正你的過錯，轉而數算你的罪，你對那全能且公義之主的無盡冒犯。你會發現它們的數目如同海沙，而你的美德與之相比不過虛無。」

這就是對新教會眾中那種「讚美」的解毒劑。與其讚美自己，不如數算你的罪。與其為自己的好運喊「哈利路亞」，不如呼喊「開恩可憐我這個罪人」。

IX. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ — ΜΕΤΑ-ΝΟΙΑ ΕΣΤΙ Η ΟΥΕΡΑ ΟΥΕΛΑΤΑ — 結論——悔改方為真正的敬拜

Γαλατικα:

Σε παραβολα τε τον Φαρισαιον ακ τε τον τελωνον νε εστι σιμπλα δινια — σε εστι ο κεντρον τε ολλᾳ Κριστιανᾳ διδασκαλιᾳ αμβι λιτᾳ ακ ουελατᾳ. Ο Τιγερνος Ιησους Χριστος δε-μονστραει ολλα:

Πρωτον: Νε λιταμος εν ουχελᾳ ουεπᾳ οσε οι υποκριται ακ οι εθνικοι (Ματθαιος 6:5–7).

Δευτερον: Κελευσμα τε τον Τιγερνου εστι μετα-νοια (Μαρκος 1:15; Πραξεις 2:38).

Τριτον: Η θυσια κα ο Δειουος γεδιει εστι κριδιον βρισσιτον — νε ουεποι μεγαλαι, νε κανταται ουχελαι, νε "μολατιονες" (Ψαλμοι 51:17; Ιωηλ 2:12–13).

Τεταρτον: Ουελατα σινε μετα-νοιᾳ εστι ρεφουσατα υπο τον Δειουον (Ησαΐας 1:11–17).

Οι Νεμετοι Πατερες — Χρυσοστομος, Αυγουστινος, Πετρος τε Δαμασκου, Ιωαννης τε Κρονστατ, Αμμα Συγκλητικη, Αββας Αμμωνας — ολλοι διδασκοντι ταν αυταν ουιροτατα: υμιλιτατ ακ μετα-νοια εντι η βασις τε ολλᾳ ουεραμᾳ λιτᾳ.

Αρε τους Κριστιανους σεντους — κινοι πληρεοντι τας εκκλησιας αυτων εν "γαυδιᾳ" ακ "μολατιονᾳ" αλλα σινε μετα-νοιᾳ κριδιου — σε ουεποι τε τον τελωνον δληγοντι οσε κερτα:

"Δειουε, κομ-πατιρε μοι, πεκκατορι."

Σε εστι η ουερα λιτα. Σε εστι η ουερα ουελατα. Ολλα αλλα, σινε σε, εστι βλασφαμια.

Αμην.

中文：

法利賽人與稅吏的比喻不僅是一個簡單的故事——它是一切基督徒關於禱告和敬拜之教導的核心。主耶穌基督闡明了：

第一：不可如假冒為善者和外邦人般大聲禱告（馬太福音6:5–7）。

第二：主的命令是悔改（馬可福音1:15；使徒行傳2:38）。

第三：神所要的祭是破碎的心——不是宏大的言辭，不是大聲的歌唱，不是「讚美表演」（詩篇51:17；約珥書2:12–13）。

第四：沒有悔改的敬拜被神拒絕（以賽亞書1:11–17）。

教父們——金口、奧古斯丁、大馬色的彼得、喀琅施塔得的約翰、教母辛克利蒂基、修院長阿摩納斯——他們都教導同一真理：謙卑與悔改是一切真正禱告的根基。

對今日的基督徒——那些將教會充滿「喜樂」和「讚美」卻無心靈悔改的人——稅吏的話語如同利劍般刺透：

「神啊，開恩可憐我這個罪人。」

這才是真正的禱告。這才是真正的敬拜。除此之外的一切，若缺乏此心，便是褻瀆。

阿們。

X. ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ ΓΑΛΑΤΙΚΟΝ — 迦拉太語詞彙表

Ανα-κατιτα Γαλατικων Γουτουων, Νεο-λογισμων, ακ Δανεισμων

迦拉太語重建詞彙、新造詞及借詞一覽
以下詞彙表列出本文中使用的迦拉太語（Γαλατικα）詞彙，包含重建詞（基於已知凱爾特語根與高盧語同源詞）、新造詞（為神學概念所創之複合詞）、以及來自通用希臘語（Koine Greek）的借詞。標記說明：**[R]** = 重建詞 Reconstructed；**[N]** = 新造詞 Neologism；**[L]** = 借詞 Loanword from Koine Greek。

αβουσα [R] — 誤用、濫用（< Celtic *ad-bʰews-, cf. Latin *abūsus*; established in prior paper）

αμβι-γνιει [R] — 承認、認知（< Celtic *ambi-gniyeti*, "to know around/about oneself," cf. Gaulish *gniiou-*）

αμβι-ουερτει [R] — 轉回、歸向（< Celtic *ambi-wert-, "to turn around," cf. Old Irish *imm-soí*）

αμβι-ρατιμαμος [R] — 讓我們審視、考察（< Celtic *ambi-ratimā-, "to think around," cf. prior paper）

ανα-μιμνησκαμος [L] — 讓我們記起（< Greek ἀναμιμνήσκω）

ανιματ [R] — 靈、靈魂（< Celtic *animat-, cf. Gaulish *anmatu-*, Old Irish *anim*）

αντι-αριθμε [N] — 轉而數算（< Celtic *anti-* + *ari-*, "counter-reckon"）

αρατα [R] — 美德（< Celtic *aratā, cf. Old Irish *arathar*, "excellence"）

αργαντον [R] — 銀子、錢財（< Celtic *arganton, cf. Gaulish *arganton*, Old Irish *argat*）

αρρα [R] — 重大的、嚴重的（< Celtic *arrā, cf. *ad-rā-*, "before, great"）

αττα [R] — 來到、到來（< Celtic *atta-, verbal particle indicating arrival; cf. Old Irish *do-icc*）

αυτο-μολατιον [N] — 自我讚美（< *αυτο-* + *μολατιον*, compound neologism for self-praise）

βαττολογεοντι [L] — 用許多重複話喋喋（< Greek βαττολογέω, Matthew 6:7）

βιτα [R] — 生活、生命（< Celtic *bitā, cf. Gaulish *bitu-*, Old Irish *bith*; established in prior paper）

βλασφαμια [L] — 褻瀆（< Greek βλασφημία; established in prior paper）

βουει [R] — 擊打（< Celtic *bowed-, cf. Old Irish *buailid*, "strikes"）

βρισσιτος/βρισσιτα [R] — 破碎的（< Celtic *brisso-, cf. Old Irish *brissid*, "breaks"; Gaulish *brixta*）

βρουστον [R] — 胸（< Celtic *broustu-, cf. Old Irish *brú*, Welsh *bron*, "breast"）

γαλαρα [R] — 悲哀、哀慟（< Celtic *galarā, cf. Old Irish *galar*, "grief, disease"）

γαρει/γαρεντι [R] — 呼喊、喊叫（< Celtic *gareti, cf. Gaulish *gareti*, Old Irish *gáirid*; established in prior paper）

γαυδια [R/L] — 喜樂（< Celtic/Latin *gaudium*, borrowed through contact）

γδονιος [R] — 人（< Celtic *gdoniyo-, cf. Gaulish *doniyo-*; established in prior paper）

γνιει [R] — 知道、認識、做（< Celtic *gniyeti, cf. Old Irish *gnéid-*; established in prior paper）

γουτος [R] — 言語、話語（< Celtic *gutu-, cf. Gaulish *gutu-*, "voice, word"; established in prior paper）

δαγρα [R] — 眼淚、哭泣（< Celtic *dakrā, cf. Old Irish *dér*, Welsh *deigr*, "tear"）

δαμα [R] — 群眾、會眾（< Celtic *damā, cf. *damo-*, "people, crowd"）

δαμνος [R] — 公義的、正義的（< Celtic *damno-, cf. Gaulish *damno-*, "fitting, just"; established in prior paper）

δανσαντες [R] — 跳舞著（< Celtic *dansā-, cf. Old French *danser*, Gaulish influence）

δε-κλαραει [N/L] — 宣告（< *de-* + Latin *clārāre*; neo-Galatian compound）

δε-μονστραει [N/L] — 闡明、展示（< *de-* + Latin *monstrāre*; established in prior paper）

Δειουος [R] — 神（< Celtic *deiwos, cf. Gaulish *dēuos*, Old Irish *día*; established in prior paper）

δηλγει [R] — 刺透、切開（< Celtic *delg-, cf. Old Irish *deilg*, "thorn, pierce"）

διδασκαλια [L] — 教導（< Greek διδασκαλία）

δινια [R] — 故事、敘事（< Celtic *dīniyā, cf. Old Irish *scél*, but formed from *di-nā-*, "to tell"）

δουκει [R] — 帶領、引導（< Celtic *doukei, cf. Gaulish *duce-*, Old Irish *do-uccai*）

δρινγει [R] — 攀登、抬起（< Celtic *dringeti, cf. Old Irish *dringid*, "climbs"）

δρουγγος [R] — 惡行、罪惡（< Celtic *drungos, cf. Old Irish *droch*, "bad, evil"）

εκ-λεξατε [L] — 選擇吧（< Greek ἐκλέξατε, imperative）

εμι-βερει/εμι-βεριο [R] — 獻上、奉上（< Celtic *emi-bere-, "to carry forth," cf. Gaulish *ambi-ber-*; established in prior paper）

εξ-αυδιαμος [R] — 被聽見（< Celtic *exs-awdī-, cf. *aw-*, "to hear" + intensive prefix）

εξ-γαρεντε [N] — 大聲喊出（< *exs-* + *gar-*, "to cry out intensively"）

εξ-τραιο [N] — 舉起、提升（< *exs-* + Celtic *tragi-*, "to carry upward"）

εντι [R] — 是（複數）（< Celtic *senti, cf. Gaulish *inti*, Old Irish *it*; established in prior paper）

εστι [R] — 是（單數）（< Celtic *esti, cf. Gaulish *esti*; established in prior paper）

εξηγησις [L] — 釋義（< Greek ἐξήγησις）

ευσεβεια [L] — 敬虔（< Greek εὐσέβεια）

θυσια [L] — 祭、獻祭（< Greek θυσία）

ιτου [R] — 遠處（< Celtic *itu-, "away, far," cf. Old Irish *ithé*）

κανταει [R/L] — 歌唱（< Celtic/Latin *cantat*）

κατα-δαμναει [N] — 定罪（< Greek *κατα-* + Celtic *damna-*, "to judge against"）

κατα-γνωσεις [L] — 輕看、蔑視（< Greek καταγνώσεις）

κατα-τραιο [N] — 拋下（< Greek *κατα-* + Celtic *tragi-*, "to pull down"）

κεχτα [R] — 眼、目（< Celtic *kextā, cf. Gaulish *cexto-*, Old Irish *cecht-*）

κελλα [R/L] — 房間、密室（< Latin *cella*）

κελευσμα [R/L] — 命令（< Greek κέλευσμα）

κεναν [R] — 空的、虛的（< Celtic *kenā-, cf. Gaulish *ceno-*, "empty"）

κινος/κινι/κινκε [R] — 誰、那人（關係代名詞/不定代名詞）（< Celtic *kwi-no-, cf. Old Irish *cía*; established in prior paper）

κλουδε [L] — 關上（< Latin/Greek *claude*）

κοισσον [R] — 睡覺（< Celtic *koysso-, cf. Old Irish *cotlud*, from *con-sod-*）

κομ-βρισσιτος [N] — 被壓碎的、痛悔的（< *kom-* + *brisso-*, "utterly broken"）

κομ-βρουστος [N] — 被捶打的（< *kom-* + *brousto-*, "struck upon the breast"）

κομ-δαμνατος [N] — 被稱義的（< *kom-* + *damno-*, "reckoned fitting/just"）

κομ-λουδα [N] — 同聲呼喊、歡呼（< *kom-* + *lūdā*, "playing together," cf. prior paper: πεδε-λοφα）

κομ-μουτατον [N] — 被轉化的（< *kom-* + Latin *mūtātum*）

κομ-πασσιον [L] — 憐憫、同情（< Latin *compassiō*）

κομ-πατιρε [L] — 開恩可憐（< Latin *compati*, imperative form adapted）

κριδιον [R] — 心、心靈（< Celtic *kridyon, cf. Old Irish *cride*, Welsh *craidd*; established in prior paper）

λαμα [R] — 手（< Celtic *lāmā, cf. Old Irish *lám*, Welsh *llaw*）

λιτα [R] — 禱告、祈禱（< Celtic *litā, cf. Gaulish *litā-*, Old Irish *lithu*, "supplication"; established in prior paper）

λιτου [R] — 真正地、確實地（< Celtic *litu-, cf. Gaulish *litu-*, "festival/truth"; adverbial; established in prior paper）

μαρον/μαρα [R] — 大的、偉大的（< Celtic *māros, cf. Gaulish *māros*; established in prior paper）

μαρουον [R] — 死亡（< Celtic *marwon, cf. Old Irish *marb*, Welsh *marw*）

μενμα [R] — 心意、思維（< Celtic *menmā, cf. Old Irish *menma*, "mind, intention"）

μετα-νοια [L] — 悔改（< Greek μετάνοια; treated as theological terminus technicus）

μιμησατε [L] — 效法（< Greek μιμήσασθε, imperative）

μολαει/μολαμος [R] — 讚美（< Celtic *molā-, cf. Old Irish *molaid*, "praises"; established in prior paper）

μολατιον [N] — 讚美之行為（< *molā-* + *-tion*, nominal suffix）

νεμετον [R] — 神聖的、聖殿（< Celtic *nemeton, cf. Gaulish *nemeton*; established in prior paper）

νεμος [R] — 天、天堂（< Celtic *nemos, cf. Gaulish *nemos*, "sky, heaven"）

νεστια [R/L] — 禁食（< Greek νηστεία）

ολλο-καυτα [L] — 燔祭（< Greek ὁλοκαύτωμα, adapted）

ορα [R] — 口、入口（< Celtic *orā, cf. Latin *ōra*, "mouth, entrance"）

ουελατα [R] — 敬拜（< Celtic *welatā, cf. Gaulish *uelā-*, "to will/wish [before a deity]," cf. Old Irish *fíal*）

ουεποι/ουεπα [R] — 話語、言辭（< Celtic *wepā, cf. Gaulish *uefo-/uepo-*, "word"; established in prior paper）

ουεραμος/ουεραμα [R] — 真正的（< Celtic *werāmos, superlative of *wero-*, "true"; established in prior paper）

ουεστια [R] — 衣服（< Celtic *westiyā, cf. Old Irish *fes*, Latin *vestis*）

ουιροτατα [R] — 真理（< Celtic *wīro-tatā, cf. *wīros*, "true" + abstract suffix; established in prior paper）

ουχελα/ουχελος [R] — 高的、大聲的（< Celtic *ouxelo-, cf. Gaulish *Uxello-*, "high"; established in prior paper）

πασταρης [L/R] — 牧師（< Latin *pāstor* + Galatian -ης ending）

πεδε-λοφα [R] — 足球（< Celtic *kwede-* + *lofā*, "ball-game"; established in prior paper）

πεδε-σταατε [N] — 止住、停止（< *kwede-* + *stā-*, "stand away from"）

πεκκατον/πεκκατωρ [R] — 罪/罪人（< Celtic *pekkato-, cf. Latin *peccātum*, early borrowing common in Celtic Christianity）

πραυτατα [L/R] — 溫柔（< Greek πραΰτης, adapted to Celtic abstract -τατα）

ρατιμαμος/ρατιμαει [R] — 思考、審視（< Celtic *ratimā-, cf. Old Irish *rethim*, "to reckon"）

ρεδδει [R] — 使之成為（< Celtic *reddī-, cf. *rēdi-*, "to make, render"）

ρεφουσαει [L] — 拒絕（< Latin *refūsat*）

σημαντρα [R] — 標記、記號（< Celtic *semantro-, cf. Greek σημεῖον, adapted to Celtic）

σλανιει/σλανιτος [R] — 拯救/被拯救（< Celtic *slaniyo-, cf. Old Irish *slánaigidir*, "heals, saves"）

σογδιον [R] — 論文、學術著作（< Celtic *sogdion, cf. Gaulish *sogdio-*, "seat of learning"; established in prior paper）

συνειδησις [L] — 良心（< Greek συνείδησις）

τεγα [R] — 語言、舌（< Celtic *tegā, cf. Old Irish *tenga*, Welsh *tafod*; established in prior paper）

τελωνος [L] — 稅吏（< Greek τελώνης）

τιγερνος [R] — 主（< Celtic *tigernos, cf. Gaulish *Tigernos*, Old Irish *tigern*; established in prior paper）

τριστιτα [R/L] — 憂愁（< Latin *tristitia*, early borrowing）

υμιλιτατ [R/L] — 謙卑（< Latin *humilitātem*, adapted through Celtic phonology）

υπερβια [L] — 驕傲（< Greek/Latin *superbia*）

Φαρισαιος [L] — 法利賽人（< Greek Φαρισαῖος, from Aramaic/Hebrew）

φοντανα [R/L] — 泉源（< Latin *fontāna*）

Τελος τε σε Σογδια̣ — 本論文完

Δηϝος ουελητ, νε νος — 神之旨意，非我之意

ΔΗϜΟΣ ΟΥΕΛΗΤ· ΝΕ ΝΟΣ

ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΡΝΟΣ ΤΟΙ ΔΙCΑΝ

ΙΟΥΓΟΣ ΤΕΟΥΑΝΟΣ ΣΤΑΝΕΙ

「神之旨意，非我之意。聖士守誓，聖約永存」